

Johann Fecht

Jo. Fechtius, D. P.P. Consist. Duc. Ads. Et Distr. Rost. Superint. Fac. Theol. Ad Hunc Actum Decanus, Suo Et Ven. Collegii Nomine, Ad Disputationem Inauguralem Viri ... Dn. M. Zachariae Grapii Rostochiensis, SS. Theol. Baccalaurei, Physices & Metaph. In Hac Acad. Pr. P. ... Examen Libelli Nuper Editi, Sub Titulo Aeterni Evangelii, Continentem, Ad Diem XVI. Maii Horis Ante Et Pomerid. Magnificum Academiae Rectorem, Utriusque Reipubl. Proceres, Exc. Prof. Doct. Licent. Rev. Urbis Presbyter. Cl. Phil. Mag. Et Omnem Literat. Ordinem, Qua Par Est Observantia Et Humanit. Invitat

Rostochii: Wepplingius, [1699]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn881378097>

Druck Freier Zugang

RU theol. 16.Mai 1699

~~Grapius, Zach.~~

Fecht, Johann / B. 1-2

585
21
Jo. FECHTIUS, D.

P.P. CONSIST. DUC. ADS. ET DISTR. ROST. SUPER.
INT. FAC. THEOL. AD HUNC ACTUM DECANUS,
SUO ET VEN. COLLEGII NOMINE,
AD

334
DISPUTATIONEM INAUGURALEM
VIRI MAXIME REVERENDI & EXCELLENTISSIMI,
DN. M. ZACHARIÆ GRAPPI
ROSTOCHIENSIS,

SS. THEOL. BACCALAUREI, PHYSICES & METAPH.
IN HAC ACAD. PR. P. & AEDIS JACOBÆ CATHEDRALIS
ARCHIDIACONI,
EXAMEN LIBELLI NUPER EDITI,
SUB TITULO

ÆTERNI EVANGELII,

CONTINENTEM,

AD DIEM XVI. MAJI HORIS ANTE & POMERID.
MAGNIFICUM ACADEMIÆ RECTOREM, UTR'USQUE
REIPUBL. PROCERES, EXC. PROF. P. DOCT. LICENT REV.
URBIS PRESBYTER. CL. PHIL. MAG. ET OMNEM
LITERAT. ORDINEM, QVA PAR EST OBSER-
VANTIA ET HUMANIT.
INVITAT.

ROSTOCHII, Typis Jo. WEPPLINGII, SERENISS. PRINCIP.
& ACAD. Typograph. Editio secunda.

Ere jam antiquis dictum in proverbio est: *Natura hominis novitatus est avida.* Quod ut universim ingenium humanum ad res novas vel inveniendas vel amplectendas naturæ quodam impetu proclive depingit, ceu de Atheniensibus restatur in Actis Lucas; ad nihil aliud vacasse, quam ut in circulis tempus tererent & vel dicerent aliquid novi, vel audirent: ita præcipue circa comminiscendas noviter illinendasque fucis humanæ mentis de religione rebusque sacris opiniones negotiosam esse hominis naturam, nisi stimulos sibi innatos Divinæ gratiæ auxilio reprimat, ex quotidiana eheu experientia deprehendimus. Videmur enim in nulla re alia vel majorem nomini nostro subtilitatis gloriam, vel legentium atque audientium cupiditati gratam magis & jucundam animum suum pascendi occasionem parare posse, quam cum novi quid & insoliti circa res Divinas invenire, idque pingere & incrustare variorum argumentorum colore queamus. Tum enim sapere supra vulgus dicimur, nec terere tritam omnibus atque adeo obnoxiam fastidio viam. Quod institutum suavius legentium oculis illabitur, si & in argumento versetur, quod titillare carnem nostram possit & nescio quod adversus pœnas, peccantium proterviæ in sacris constitutas, adferre solatium. Quo enim commodum magis nobis quid est & acceptum, eo id libentius audimus, eo avidius apprehendimus, eo tenacius ei adponimus fidem. Huic ingenii humani male tanæ in sacris curiositati ut trenum Christiana Ecclesia injiceret & profanam vocum sententiarumque novitatem ex sincero Theologiæ corpore eliminaret, Symbola canonesque condidit, ad eosque sub anathematis pœna Ecclesiæ civis adstrinxit. Id imitata est & nostra Ecclesia, postquam Lutheri opera à sordibus humanarum traditionum purgata genuinam Apostolicamque induit faciem. Ad hunc enim præcipuum finem, ut innovandi libidini obex poneretur, libri, quos vocamus, Symbolici confecti & subscriptionis sacramento, quasi universalis in ea consensus indicio, firmati fuerunt. Nemo unquam piorum bonorumque dubitavit,

vit,

286

vit, instar repaguli sacra hæc deposita hætenus fuisse, quo minus luxuriantes animi in vagam diffuerent opinandi licentiam & sicubi id genus novatores inventi fuerint, sine omni mora & cunctorum applausu coërcerentur. Hinc eqvidem factum esse diffiteri salva veritate nemo potest, ut in ea Ecclesiæ nostræ parte, quæ Formulæ Concordiæ fidem jurejurando addixit, minus subinde extiterit noxiarum novitatum, saltem illæ, quamprimum viderentur erigere caput, ejus auctoritate suppressæ fuerint & extinctæ. Quod si adeos convertamus oculos qui extra Ecclesiam nostram constituti, illam ad docendi formas obligationem indignam Christiano nomine servitutem interpretantur, rogo te per DEum immortalem, quanto novarum circa res sacras opinionum colluvies in Belgio, quanta quamque stupenda in Anglia quotidie enascitur & propullulat? Horret animus, cum medio in Christianismo ingeniorum illam sine pudore ullo, sine fronte, ad nova & curiosa pruriendum, libidinem atque temeritatem adspicio, quâ ipsa religionis fundamenta non concutiuntur amplius, sed evertuntur. Nihil ab his intactum est, nihil intemeratum & quo quid monstrum magis est & profanum, eò volentiolem invenit auctorem & neqviolem. Poteramus eqvidem gratulari hætenus Ecclesiæ nostræ, quod insolentem hanc dicendi sentiendique licentiam, in Reformatorum Ecclesiis quasi dominium quoddam agitantem, in sinu suo haudquaquam foverit, sed suffocaverit, quæ fieri poterat, semper in herba, summo tenacissimoque studio anitens, ut illibatum inter Theologos, ne latum quidem unguem sive à Symbolis suis sive antecessoribus discedentes, consensum conservaret. Atque utinam ista Ecclesiæ nostræ felicitas fuisset perpetua! Verum, quod sine gravissimo dolore dici nequit, ex aliquo nunc tempore plurimi in eadem, priscae sinceritatis peritæsi, idem sectari cacoëthes & seposita omni in eum, qui hætenus inconcussus vigit, Theologorum Ecclesiæ nostræ consensum reverentia, nova ingenti animorum nisu & antea non tantum non audita, sed & communi calculo damnata, parturiunt atque exclu-

excludunt. His volupe est, sub specioso majoris lucis & penitioris veritatis pridem ignoratæ indaginis prætextu, ante se communi calculo tradita convellere, vetera quælibet & vulgò recepta, quasi, qui nobis præiverunt, in caligine ac tenebris adhuc versati essent, superciliosè contemnere, benè constituta destruere, nova à se adinventata aut ex heterodoxorum certe lacunis hausta dogmata instar oraculorum obtrudere, eosque qui *κρυπτα* ipforum *δόξα*, rejiciunt, tanquam bonæ mentis vacuos, imperitos, Spirit. expertes & veteribus formulis ferviliter addictos traducere atque criminari. Novennium prope est, ex quo adhuc ad blandientem sub pietatis fucò libertatem quadruplici quasi via grassari cœpimus. Constituo te judicem, Lector, quisquis extra inordinatorum affectuum passionem constitutus es, ut expendas, utrum in judicio sententiaque mea decipiar? Primum libertatem; in quam Christiani, tanquam Dei filii, pretioso Christi sanguine redempti, positi sumus, cujus vi & beneficio pati non debeamus, ut ad aliorum sententias adstricti, hominum servi efficiamur, operose prædicavimus. Deinde extulimus illud quorundam dictærum, idque defendere quadam exemplorum farragine & variarum rationum pondere allaboravimus: sententia quælibet quo communior & magis recepta est, eo de veritate magis nobis debet esse suspecta. Tertio libris Ecclesiæ nostræ Symbolicis, tanquam scriptis humanis, nec ab errorum complexu alienis, fidem non nisi quo ad ipsa dogmata in summo sensus rigore citra omnem consequentiarum ampliacione, juxta Scripturæ normam intellecta, adstringendâ esse dictavimus. Quarto eos, qui vel ad libros nos Symbolicos, vel Theologorum reliquorum consentum serio graviterque revocarunt, affectati in Ecclesia Lutherana Papatus, liberis hominibus nequaquam tolerandi, accusavimus. Pleraque quidē hæc ita comparata esse nemo non videt, ut cum recte & prout par est, intelliguntur, à veritate non omnino deflectant, eoque sensu à Theologis, extra omnem heterodoxiæ suspensionem positis, asserta quodammodo & ex parte ante hac quoque nonnunquam

quā fuisse, ignotum nobis non est, fecerimusque contra Christianæ charitatis officium, si viris cætera bonis atque de Ecclesiæ salute sollicitis, qui unius alteriusque dominio & libidini subijciendam esse totam Ecclesiam inficiantur & communes quosdam errores libere interdum castigant, ac si vagam credendi sentiendique licentiam ex instituto introducere & subruere atque labefactare vellent, quæ bono consilio inter Theologos, pacis concordiaque studiosos, recepta fuerant, imputare non yeremur. Hoc tamen asserere vel ipsa experientia teste cogimur, ab eo tempore, quo hæc talia magis sollicitè quam antea unquam, iisque cum additionibus, de quibus pridem cogitatum non fuerat, inculcata fuerunt, plurimos ipso facto decerpisse inde ansam, libertate illa, tantopere laudata, ad sententias antea omnium consensione defensas sine ulla dubitatione convelendas, pro cupiditate sua abutendi, & è contrario opiniones, quæ antea consentientibus Theologorum suffragiis Symbolicis libris & Ecclesiæ nostræ consensu adversa esse judicabantur, non introducendi tantum in Ecclesiæ theatrum, sed ut prisci barbare loquebantur, dogmatizandi. Ut exemplo uno alteroque hoc comprobem, Chiliasmum errorem esse, veteri Ecclesiæ semper invisum, in ea nunquam toleratum & ab Aug. Confessione ideo, quod repugnet adventui Christi ad iudicium extremum, in FINE demum MUNDI futurum, rejectum, quousque memoriam nostram ad Lutherum usque circumferre possumus, in Ecclesia nostra eo consensu iudicatum fuit, ut quotquot contrarium defensuri sub obscuris tamen nominibus in publicum quandoque prodibant, communi quasi omnium manu ex orthodoxæ Ecclesiæ consortio, cum Fanaticis locum occupaturi pellerentur. Cum in Ducatu Wurtembergico ante hos XIV. annos *Joannes Jacobus Zimmermannus* doctrinæ de Chiliasmo addictus esse convinceretur, hanc ipsam ob causam, quod contra Augustanam Confessionem, juratum Lutheranorum Symbolum, doceret, officio motus est, historiam hanc cum omnibus circumstantiis fidei narrante celeberrimo viro, *Georgio Henrico*

rico Heberlino. Iple Zimmermannus, ignarus novi inventi, quo Chiliasmus cum Augustana Confessio conciliatur, æquum potius esse judicavit, ut Augustana Confessio agnito errore suo, cederet novis Prophetis, Chiliasmum prædicantibus, quam ut chiliasmus ex Ecclesia excluderetur. Hodie quæ in utroq; asserto regnet libertas, notum est universis. Jam eodem tempore novas de rebus fidei & eventibus futuris revelationes, novos Prophetas & Prophetissas producere cœpimus & laudare. Fuerunt, & qui iudicium de iis suum, utrum à Deo immediate inspirati misique essent, suspenderent. Antea constanti perpetuoque consensu novæ Prophetiæ dogmaticæ, (sive illæ nova dogmata revelare, sive antiquitus revelata interpretari dicerentur) eo ipso, quo quæcunque revelatio immediate à DEO esse creditur, ad fidem non minori religione, quam cætera revelata omnia obligat, tanquam unico Theologiæ principio, tantopere contra Pontificios defenso, & ideo aliam, præter Biblicam revelationem immediatam omnem necessario excludenti, è diametro adversæ, rejectæ, nec in revelandis futuris Ecclesiæ atque politæ fatis nisi aliquæ luminis prophetici stricturæ, non officium aut functio, aut immediata à DEO missio, quæ una Fabriciana opinio à reliquis omnibus, nec uno refragante, fuit repudiata, agnitæ fuerunt. Eodem indivulso consensu quicquid Fanaticorum vel Scriptorum vel librorum fuerat, Jacobi imprimis Böhmi caliginosa & blasphema deliria, ad tenebrarum regnum relegata & ex piorum manibus, ne animæ simplices minusque cautæ iisdem inficerentur, excussæ fuerunt. Laudata eum in finem ab omnibus Tripolitani Ministerii opera, has vulpeculas, sub nescio qua sanctitatis specie veræ Ecclesiæ infidiantes, è latibulis suis extrahens & Fanaticum virus, quod in restauranda instillandaque pietate occultaverant, ad Divini principii normam exigens & manifestans. Hodie ab iis, qui nostræ religionis formam profitentur, quicquid Fanaticorum scriptorum est, ipsique horum quidam quasi principes, Böhmius & Weigelius, vel publice excusantur, laudantur, in cœlum vehuntur

vehuntur & legendi adorandique tantum non obruduntur (quamquam & hos sui plerumque nominis pudeat,) vel iudicium de iis suspenditur, benignaque erroneorum interpretatione, & cæterorum immodica commendatione, proclives ad Fanaticismum animi, ad eorundem lectionem invitantur. Ex eo certe tempore tales libellos & impressos frequentius & simplicissimorum quorumvis domibus, tanquam Divina oracula, ilatos esse experientia sumus edocti. Jam porro Librorum Symbolicorum, quanta apud omnes fuerit veneratio & auctoritas, vel inde constare potest, quod cum nostrorum aliquis iisdem vel prolixitatem vel *παρόρεια* aliquod *μνημονικόν* aliquando objecisset, communem omnium indignitatem subierit & censuram. At hodie in ipso Lutheranorum cœtu sunt, qui quasi venditi à DEO ad maledicendum exercitui Israelis, quicquid usquam convitiolorum undecunque conquiri in innocuos potest libros, id in eorum gratiam, quibus illi à prima sui origine fuerunt invisi, anxie solliciteque corradunt, alii in erroribus eorum exaggerandis, quod nemo unquam vel è professis ejus hostibus, Pontificiis, fecerat, vel Calvinianis, curiosa diligentia occupantur, quidam denique hominem Christianum, à Servatore suo in libertatem assertum, ad serviles istiusmodi doctrinæ formas adstringendum, non esse contendunt. Privatam illam, quæ in Ecclesiis nostris à tempore exhibitæ Confessionis viguit, confessionem & absolutionem, tanto consensu sanctam omnes intemeratamque, ubi semel illa introducta fuit, non obstante, quod ut reliqua sacra omnia ex personarum vicio quibusdam nonnunquam abusibus obnoxia esset, habuerunt, ut de eadem in liberrimum positumque in cujusvis arbitrio ritum mutanda cujus quam animi cogitatio, non magis ac de mutando die Dominico in quemlibet alium (quod juxta A. C. in se pariter liberum est) subierit: è contrario ubi illa exulabat, votis desiderisque optimorum Theologorum, in quibus non immerito immortalis nominis virum, D. *Dannhauerum*, nominamus, fuit serio expetita. Hodie uno alteroque hoc institutum, ex zelo an mentis impotentia morboque?

non

non aliter ac mali alicujus dæmonis opus suggillante, jam ubiq;
huic novitati tanquam bonæ piæque, adhinnire & veteri uni-
versimque antea probato ritui mutando anam materiamque
præbere incipimus. Ministerium malorum in Ecclesia, quan-
tumlibet vitæ impietate officii fructum plurimum sufflami-
net, neque inutile tamen neque inefficax esse cum Augustana
Confessione tanta consensione omnes antehac docuerunt, ut nec
dubium unquam, nisi in solis Fanaticorum scholis fuerit ebor-
tum. Hodie minister irreginitus eo ipso, quia impius est,
minister Christi non est, cæcus est cæcorumque dux, fur est
& latro, qui nec legem docere nec Evangelium, & cum Spiri-
tum veritatemque non habeat, ipse eandem nec communicare
per informationem aliis possit. Quod ipsum & ad scientiarum
quarumlibet subjecta fuit quodammodo extensum. Theologum
& hominem Christianum esse non posse, nec notitiam rerum
sacrarum veram habere, nisi reginitum, tralatitium est. Ea-
dem libertate docetur, nec verum sacrarum literarum sensum
aut intelligere quemquam irreginitorum aut aliis proponere
posse. Quin nec rerum Philosophicarum Grammaticarumq;
notitiam veritatemque aut recte comprehendere ralem, aut a-
liis instillare. Nec historicum verum esse posse & genuinum,
nisi ex DEO sit genitus & animo penitus immutatus. Ex quo
principio Constantinus M. antea magno consensu pro optimo
Imperatore instauratoreque Christianæ religionis primo atq;
inæstimabili habitus, in deterrimorum ordinem redactus, res
sub eo Christiana in deterius prolapsa, Nicenii Concilii patresq;
rudes, indocti, carnales, philosophicæ Theologiæ & nescio cujus
personarum trinitatis auctores traducti sunt & prostituti. Nec
restare quicquam videtur amplius, nisi ut irrigenitos ex eorum
confortio, qui mechanicis, popularibusque artibus, quin & tel-
luricolendæ dediti sunt, excludamus. Iisdem enim hæc univer-
sa argumentis doceri tam clarum est, ac solem in meridie luce-
re, cum sudum est. Eadem licentia grassata est in castigandam
bonorum omnium cum offensione interpretationis Bibliorum
Luthe-

Lutheri nostri laniationem, quæ antea tanquam inestimabile Ecclesiæ nostræ depositum adversus Sycophantas Pontificios communi omnium opera sancte masculeque defensa fuerat, in immutandos sacrarum scripturarum iis in locis sensus, qui antea perpetuo ab ipso Apostolorum tempore, non interrupto ad hanc nostram ætatem ordine, ne uno quidem Theologorum, dissentiente, in rebus vel fidem nostram sacrosanctam vel vitæ regulas, omnium mentibus ex longo tempore impressas, vel solatii in extremo agone nostro inde hauriendi suavitatem, complexas, aliter intellecti fuerunt; in fugillanda philosophiæ meliorumque literarum studia, quæ cum antea pro necessario hac Ecclesiæ nostræ variis hostium machinationibus objectæ tempestate, accuratioris Theologiæ subsidio nemine dubitante habita fuerint, nunc reducta Dan. Hofmanni sententia, (quem parum abest, quin ob impositam insolentis opinionis revocationem martyrum numero includamus) Theologo exitiosa proclamantur. Verum isthæc speciminis loco suffecerint; ex quibus colligere facile erit, quo licentia illa posthac progressura sit, si iisdem principiis inhærere & quaslibet novitates pro Divinis veritatibus venditare, quarum vel propositionem vel defensionem inhibere piaculare sit, voluerimus. Non equidem via inveniendæ veritati, in primis si illa ad Christianæ vel fidei vel vitæ robur faciat, occludenda est, sed nec sub hoc prætextu erroribus, veritatis speciem mentientibus, aut sententiis, quibus carere sine omni pietatis damno Ecclesia poterat, quæque tantum ad multorum animos à reliquis distrahendos faciunt; porta aperienda est. Qualem enim Ecclesiam ex licentia illa in eadem jam quasi dominante vel jam habeamus, vel habituri simus posthac, credo ii ipsi vel sentiunt vel metuunt, qui primitus consiliis suis nihil minus quam isthanc, quam cum stupore quodam, qui veteris Ecclesiæ status per ætatem gnari sunt, adspiciunt, confusionem intenderunt. Certe quotidie plures provolant in infelicem auram libelli, ab iis scripti, qui pro Lutheranis

nis haberi cupiunt, quibus ea defenduntur, opinionum *visum*;
quæ exitium non libris amplius Symbolicis, quorum jam au-
thoritas omnium ludibrio exposita & quasi empectarum fabula
facta est, sed ipsis Symbolis universim receptis minari & infer-
re velle videntur. Nota omnibus scheda est, ÆTERNI EV-
ANGELII titulo insignita. Illa vetera diliria de termino pœ-
narum infernalium, de pœnitentia mortuorum, de loco præter
cælum & terram tertio, de rerum omnium in statum suum pri-
stinum, in quo conditæ sunt, restitutione, reducit. Quæ singu-
la cum oppido comparata sint ad blandiendum carni nostræ, quæ
nihil impensius optat, quam istum peccandi obicem, infernali-
um cruciatuum æternitatem, è medio tolli & spem etiam flagi-
tiosissimis fieri voluptatum, pro sceleribus olim suis percipien-
dorū, quid magis proclive est, quam ejusmodi opinionum dul-
cedine nos primo deliniri, mox occupari & ita obsideri, ut vel
in sententias convertamus, de quibus inter eruditos in utram-
que possit partem disquiri, vel in fidei dogmata, quorum nunc
primum veritas, in Ecclesia non supprimenda, sese prudentio-
rum oculis haud aliter ac cætera, superius enumerata, manife-
stet. Quamobrem Perquam Reverendo & Excellentissimo Vi-
ro, Dno. M. ZACHARIÆ GRAPPIO, Rostochiensis, SS. Theol.
Baccalaureo, Physices atque Metaphysices in Acad. nostra Prof.
P. O. & Ædis S. olim Jacobo dicatæ Archidiacono, cum pro In-
augurali Disputatione argumentum aliquod publice tractan-
dum fuisset, id negotii dedit R. Facultas Theologica, ut Tractatu-
lum istum, novis hæresibus turgidum, solido examine refuta-
ret, seriam novitatum istiusmodi detestationem non minus hoc
pacto declaratura, ac olim, cum recrudescente chiliaismo, novis-
que Prophetiis caput erigentibus, confessionis suæ sinceritatem
simili occasione solenniter ingenuæque demonstravit. Natus
est GRAPIUS noster d. VI. Oct. A. M. DC. LXXI. hic Rosto-
chii. Patre B. *Zacharia Grapio*, Theologiæ Doctore & Profes-
sore, primum ad D. Petri Pastore, dein Superintendente Distri-
ctus

590

etus Meclenburgensis, viro de Academia nostra & Ecclesia præ-
 clarissime merito. Matre *Margaretha Rbawen*, quæ antea D.
Jo. Friderico Kænigio, Theologo meritis & fama in universa
 Germania inclyto, nupta fuerat, incomparabilis exempli pieta-
 tisque foemina. Avus ei Paternus contigit *B. Zacharias Grapius*,
 Consul Teteroviensis. Proavus *Joachimus Grapius*, Pastor Jor-
 storpiensis. Avus Maternus *B. Balthasar Rbaw*, primum Pro-
 fessor Theologus Gryphisvaldensis, dein Superintendens Stral-
 fundensis. Proavus Maternus ex una linea *B. Augustinus Rbaw*,
 J.C. tus & Prof. Gryphicus, Ducis Pomeraniæ, Philippi Julii,
 Cancellarius. Ex altera linea *B. Bartholdus Krakewitzius*, Eques
 Pomeranus & Theologus, nominis fama meritisque celebra-
 rimus, Professor quondam Gryphisvv. Primarius, Consistorii
 Præses & totius Pomeraniæ & Rugiæ Superintendens General.
 Tantis majoribus ortus ad studia Theologica ab infantia desti-
 natus est GRAPIUS & quamquam octavo ætatis anno optimora-
 rente orbatus, quæ cura Materna fuerat, nequaquam eadem de-
 seruit. Traditus enim in disciplinam primum *Jacobi Gisselmanni*,
 J.U. Cand. nunc inter cœlites agentis, deinde *M. Jac. Burgmanni*,
 postea Academiae nostræ Professoris & Ecclesiastæ Nicolaitani,
 tum *Jo. Jordani*, item *Jo. Kempfferi*, Pastoris Oedekirchenensis,
 postremo *M. Jo. Wendeckeri*, nunc Archi-Diaconi Wislarien-
 sis, optinere meriti, horum opera, à se nunquam sine pietatis
 sensu prædicanda, ad solidiora studia, directore præcipue *Mi-
 chaële Cobabo* & postea *Justo Christophoro Schomero*, Theologis
 fama notissimis, contendit. Mahum quoque formandæ ipsius
 adolescentiæ admovit *D. Simon Henningius*, Pastor quondam
 Jacobæus, & postea civium Academicorum numero, Rector
Job. Festingio, A. M. DC. LXXXIX. adscriptum, in Exegeticis
 & Theologicis *Schömerus*, in Ebraicis & exercitiis Disputatoriis
Habichborstius, in Matthesi *Polizius*, in Philosophicis *Henningius*,
 Viri de bonis literis meritissimi, eundem curatius formarunt.
 Hinc anno MDCXC. Gryphisvaldiæ in ædes receptus D. Pe-

tri Mascovii, Jcti & Consistorii Directoris, & D. von Haltern, Af-
finium suorum, plurima ab ipsis beneficia accepit. In Acade-
mia audivit sedulo non Theologos tantum, D. *Conr. Tiburt.*
Rangonem, D. *Jac. Henningium*, D. *Nic. Dassovium*, sed & in va-
riis eruditionis partibus Philosophos, *Saalbachium*, *Colbergium*,
Mascovium F. qvo, utpote etiam οὐνοῦ, cujus familiariori
conversationi multum se debere fatetur, præside de Subsistentia
Speciali publice disputavit, *Westphalium*, utrumque *Gebbardum*,
Philologum incomparabilem & Mathematicum, & *Pozernium*,
sub quorum omnium privata publica qve manu ductione & fre-
quentibus disputandi exercitiis ita per biennium integrum pro-
fecit, ut ex commendatione magni *Schomeri*, *Mascovii* item &
D. *Jo. Kleinii*, Jcti consummatissimi, in numerum alumnorum
Schabbelianorum reciperetur, curatoribus tum celebris benefi-
cii *Marquardio*, Conf. Lubecensi & *Seb. Gerickens*, Jcto omni-
bus numeris perfecto, jam & Reip. Senatore, cujus in se fa-
vorem, nunquam defatigabilem, neque æstimare novit pro me-
rito, nec deprædicare, quousque vixerit, unquam cessabit.
Cum Gryphisvaldia Rostochium A. MDCXCII. rediret, in iti-
nere D. *Joach. Baudewino*, Theologo Sundensi, olim B. Patris
convictori, sese insinuavit. Rostochii vero non *Schomero* tan-
tum, cujus & examini sese subjecit & singulis septimanis studi-
orum ipsi suorum rationem reddidit, sed & *Job. Nic. Quistor-*
pio & mihi, qui ante biennium huc accesseram, variis in lectio-
nibus, Theologicis & Antiqvariis, in Philolophicis quoque D.
Henningio, D. *Lindemanno* & D. *Mollero*, acerrima diligentia
auscultavit, cumqve ex voluntate Patronorum suorum, maxi-
me *Gerickenii*, *Gloxinii* item, nunc beati, Tutorum, D. *Jo.*
Noltho & *Job. Petr. Steinii*, Theologi ap. Lub. gravissimi, qui
non minore ipsum benevolentia fuerunt profecuti, Saxonica
Academiae adeundæ essent, priusqve discederet, Lubecæ D.
Aug. Pfeiffero, B. Parentis olim Wittebergæ contubernali, æter-
næ memoriæ Theologo, cujus & admirabilem Bibliothecam
Rabbi-

Rabbinicam præcipue lustravit, *Hoensteddio*, *Hannekenio*, *Wendio*, *Swansenio*, viris gravissimis, innotuit, ipforumque discursibus doctior redditus est. Gryphisvaldiæ quoque exantlatis pro summo in Philosophia gradu examinibus, paulo post, quamquam absens, Decano *Saalbachio* bonarum artium Magister salutatus est. Ne vero sine publico hinc specimine abiret, conscripta à se *De aeterna Messie generatione*, ex Ps. II. 7. Disputatione, quæ jam tum ingenium in Theologicis studiis bene subactum arguebat, meque Præside masculæ defensionis, patriæ ad tempus valedixit. In itinere Berolini *D. Spenerum*, Theologum jamdiu orbi notissimum, *Wittebergæ D. Deutschmannum*, *D. Læschnerum*, *D. Hannekenium*, *D. Neumannum*; Ex Philosophis *Kirchmeyerum*, *Dassovium*, *Donatum*, *Röbrenseium*, viros undiqueque eruditionis & humanitatis nomine clarissimos, exque amicis veteribus contubernalem quondam in maternis ædibus conjunctissimum, *Jo. Henr. Feuskingium*, nunc Th. Doct. & Superintendentem, qui contubernio eundem excepit, salutavit. Lipsiæ, tanquam in elegantiori omnium studiorum officina, usus convictu summi Polyhistoris & Theologi, *Thoma Ittigii*, ad cujus Bibliothecam omni librorum genere inter rationabilia exempla instructissimam, liberrimus ipsi patebat aditus, novo quasi & inexhausto impetu solidiori omni literaturæ, præcipue sacræ, incubuit. In exegeticis *Jo. Benedicti*, *Carpzovium*, immortalis nominis & nunc quoque memoriæ Theologum, in cæteris *D. Mæbium*, *D. Lehmannum*, *D. Alberti*, omnes nunc in cœlestia gaudia receptos, *D. Olearium*, *Cyprianum*, *Hesbushium*, *Schmidium*, in Philologia *Rechenbergium*, in Moralibus *Menckenium*, in Homileticis *Seeligmannum*, Divinæ eloquentiæ oratorem, in Rabbinicis & Talmudicis *Frider. Alb. Christiani*, conversum, utinam non iterum & perversum, Judæum, in Arabicis *Grodeckium*, sectatus est. E Bibliothecis, Ittigiana, Paulina item, *Pfauzii* sibi benevolentia aperta, & Senatoria, quam ipsi *Grævi* humanitas reclusit, librorum optimorum rarissimorumque

doctrinæ item reconditoris apparatus hausit non vulgarem. Nec tamen ad doctorum tantum sedit pedes, sed & alios docendo profecit. Impetrata enim à Facultate Philosophica legendi, Præsidentique, ut vocant, potestate, in privatis Collegiis Ebraica, Rabbinica, Metaphysica, Moralia, artemque disputandi, quin & ipsam Theologiam, Theticam atque Moralem, cupidæ bonorum studiorum juventuti singulari industria fideque tradidit. E. cathedra superiori Præses disputavit de Talmude Hierosolymitano, de Talmude cremando, (qva in disputatione opponentem habuit raro honoris specimine *πρόσωπο* *Carpzovium*, cui à me commendatus fuerat) de calumniâ Ono- & chorolatriæ, Judæis olim & Christianis adpersa, de Rosa aurea, qvotannis à Papâ consecratâ. Cum ex Medicorum consilio ob adversam subinde valetudinem aër mutandus esset, bona cum Patronorum venia reverti Rostochium ann. MDC XCVI. constituit. Vidit tamen prius inclytam Jenensem Academiam, inqve ea compellavit senem illum Theologum, saluberrimis ingenii monumentis jam diu celebrem, *D. Bechmannum*, *Velibemium* item, ex Jctis *Lynckerum* & *Bayerum*, è Philolophis *Posnerum*, *Schubartum*, *Hebensfreitium*, *Mullerum*; à *Wedelio* qvoque, cujus in Medicina illustre nomen est, in Academicam Bibliothecam, multis magnisque humanitatis argumentis deductus. Qvam & in *Oleario*, gravissimo Theologo, *Weissenfelsæ* est expertus. In hanc vero Academiam reversus, prævia disputatione, è vestigio licentiam sibi ad obeunda eadem docendi, qvibus Lipsiæ gavisus fuit, officia sibi comparavit. Ex qvo tempore juventutem Academicam in Collegiis Ebraicis, Chaldaicis, Syriacis, Arabicis, Accentuationis, Philosophicis qvoque & Homileticis ita erudiit, ut & famam sibi honestissimam & Academiæ nostræ utilitatem conciliaret haudquaquam vulgarem. Ut vero & in scientiarum regina, Theologia, docendi sibi partes sumere posset, pro more hujus Academiæ nostræ, me Præside Inaugurali Disputatione, controyersias

592

troverlias recentiores de versione Lutheri Germanica exhiben-
te, solenniter proposita, die XX. Maji, ann. M. DCXCVII. Theo-
logiæ Baccalaureus renunciatus est. Unde nactus legendi po-
testatem in Hermeneuticis & Ecclesiasticis, quin & in ipsius
Theologiæ interioribus, fundamenta ejus docendo, ventilan-
doque privatis in exercitiis controversias nobiliores, non à
nostris tantum, sed & ab Exoticis, Gallis, Italis, Hispanis, An-
glis, Belgis, motas, juxta ordinem Compendii Kœnigiani,
hanc eruditionis partem erudiit. Disputationes, quas Præses
vel Theologus, sub Professoris Theologi moderamine, vel Phi-
losophus publice proposuit, in recenti omnibus hærent memo-
ria. Quarum argumenta fuerunt: de Talmude Babylonico
duæ; de Menæis & Menologiis Græcorum; de controversia
inter Jurieum & Baylæum: utrum Atheismus necessario du-
cat ad corruptionem morum. § De victore ab Edom, sine
socio sociaque torcular calcante, ad Esa, LXIII. Christologia
Torcularia Esajana, occasione ejusdem loci; De controversia
recentissime in Gallia & Belgio hucusque agitata, de verbi
divini influxu in conversionem hominis. Quæque typogra-
phicas jam experta est operas, inscripta: Chibbut Hackeber,
Judæorum & Muhammedanorum, sive de Percussione sepul-
crali, vulgo: *Bon denen Schlägen im Grab*. His scientia-
rum atque eruditionis suæ documentis, quibus vitam conjun-
xerat non ab omni tantum labe alienam, sed & veræ pietati, in-
fucataque morum innocentiae severissime deditam, cum o-
mnium in se amorem pertraxisset, oculos quoque Nobilissi-
mi Amplissimi que hujus urbis Senatus, Compatroni Academiæ
nostræ munificentissimi, ita in se convertit, ut Professionem ei
primum Physices atque Metaphysices, quam translatus nuper
immatura morte ad cœlestia gaudia *D. Joachimus Lindemannus*,
vacuam reliquerat, mox prævia ordinaria totius cœtus electio-
ne, Archidiaconatum Cathedralem ad ædem S. Jacobo olim de-
dicatam miro quodam cum totius Academiæ tum universæ ur-
bis

bis applausu & communi quadam gratulatione, conferret. Hoc ex merito tulit præmium laborum & virtutum suarum. Ut vero officiis ex Divino ipsi nutu commissis majori cum pondere præset, eruditionis Theologicæ summum gradum, iisdem ex longa consuetudine plerumque connexum, honeste ambire decrevit. Ad quem ut adscendere posset, jam nono abhinc mense consueto se examini, in quo omnium voluntati satisfecit, obtulit; cumque tum facultas ipsi facta fuerit, Inauguralem Disputationem, quocunque ipsi tempore libuerit, habendi, nunc invitantibus ipsum novis functionibus, eandem solenni eruditorum disquisitioni subicit. Hanc igitur ut Magnificus Acad. nostræ RECTOR, utriusque Reip. Proceres pariter Civesque, & quotquot sacrarum literarum studia suo favore provehere cupiunt, cum præsentia, tum colloquiis suis cohonestare velint, meo & Collegii Theologici nomine observanter studioseque oro rogoque, studia simul Facultatis nostræ & obsequia Excellentissimi Candidati, in omnes singulosque propensa, si quâ occasione exhibere illa queamus, prompta atque parata promittens.

P. P. Rostochii sub Fac. Theol. Sigillo,
Dominica Cantate, Ann.
MDC XCIX.

rico Haberlino. Iple Zimmermannus, ignarus no
Chiliasmus cum Augustana Confessio conciliatu
tius esse iudicavit, ut Augustana Confessio ag
cederet novis Prophetis, Chiliasmum prædican
chiliasmus ex Ecclesia excluderetur. Hodie qu
serto regnet libertas, notum est universis. Jam
pore novas de rebus fidei & eventibus futuris re
vos Prophetas & Prophetissas producere cœpim
Fuerunt, & qui iudicium de iis suum, utrum à
inspirati misque essent, suspenderent. Antea c
tuoque consensu novæ Prophetiæ dogmaticæ, (c
dogmata revelare, sive antiquitus revelata inter
tur) eo ipso, quo quæcunque revelatio immédia
creditur, ad fidem non minori religione, quam
omnia obligat, tanquam unico Theologiæ princ
contra Pontificios defenso, & ideo aliam, præ
velationem immediatam omnem necessario ex
metro adversæ, rejectæ, nec in revelandis futu
que politæ fatis nisi aliquæ luminis prophetici
officium aut functio, aut immediata à DEO mis
briciana opinio à reliquis omnibus, nec uno
repudiata, agnitæ fuerunt. Eodem indivulso
quid Fanaticorum vel scriptorum vel librorum
inprimis Böhmi caliginosa & blasphema deliri
rum regnum relegata & ex priorum manibus, ne
ces minusque cautæ iisdem inficerentur, excussa
data eum in finem ab omnibus Tripolitani Mini
vulpeculas, sub nescio qua sanctitatis specie ver
fidiantes, è latibulis suis extrahens & Fanaticum
restauranda instillandaque pietate occultaverant
principii normam exigens & manifestans. H
nostræ religionis formam profitentur, quicquid
scriptorum est, ipsique horum quidam quasi pri
us & Weigelius, vel publice excusantur, laudar

vehuntur & legendi adorandique tantum non obtruduntur
 (quamquam & hos sui plerumque nominis pudeat,) vel judi-
 um de iis suspenditur, benignaque erroneorum interpretatione,
 & cæterorum immodica commendatione, proclives ad Fanati-
 cismum animi, ad eorundem lectionem invitantur. Ex eo
 certe tempore tales libellos & impressos frequentius & simpli-
 cissimorum quorumvis demibus, tanquam Divina oracula, il-
 latos esse experientia docti. Jam porro Librorum Sym-
 bolicorum, quæ s fuerit veneratio & auctoritas,
 vel inde con nostrorum aliquis iisdem vel
 proli- *μνημονικὸν* aliquando objecis-
 tem subierit & censuram. At
 sunt, qui quasi venditi à
 aelis, quicquid usquam
 innocuos potest libros, id
 i origine fuerunt invisi,
 bus eorum exaggeran-
 hostibus, Pontificiis,
 occupantur, quidam
 vatore suo in libertatem asser-
 doctrinæ formas adstringendum.
 vatam illam, quæ in Ecclesiis nostris à
 confessionis viguit, confessionem & absolu-
 tionem consensu sanctam omnes intemeratamque, ubi
 ferme introducta fuit, non obstante, quod ut reliqua sacra o-
 mnia ex personarum vicio quibusdam nonnunquam abusibus
 obnoxia esset, habuerunt, ut de eadem in liberrimum positumq;
 in cuiusvis arbitrio ritum mutanda cuiusquam animum cogita-
 tio, non magis ac de murando die Dominico in quemlibet alium
 (quod juxta A. C. in se pariter liberum est) subierit: è contrario
 ubi illa exulabat, votis desideriiisque optimorum Theologorum,
 in quibus non immerito immortalis nominis virum, D. *Dann-
 bawerum*, nominamus, fuit serio expetita. Hodie uno altero-
 que hoc institutum, ex zelo an mentis impotentia morboque?
 non